

[Llibres](#) ⌚ 9 De Desembre De 2025 💬 Sense Comentaris 📖 8 Temps De Lectura

La roca i l'aire. Art i religió de Llull a Tàpies

Llicència Creative Commons

Garrigasait

Amb una mica de retard però ni un fragment menys d’entusiasme comentem, per fi, aquest assaig tan sucós del nostre escriptor i hel·lenista **Raül Garrigasait** (1979). Aquest arxifilòleg estudia amb paciència les tradicions catalanes, les veterotestamentàries i les filosofies modernes per a construir una proposta interpretativa coherent i equilibrada, sense estridències, expressant-se amb frases ben cisellades, molt meditades, fins el punt que a vegades arriba a estacions agosarades, que només poden trepitjar pensadors que caminen poc a poc i han rumiat molt: “Quan la raó ho il·lumina tot o creiem que pot il·luminar-ho tot, sembla que els arguments racionals ja no amaguen cap doble fons. El poder es confon amb la lògica i la veritat, i la llibertat queda rebaixada al nivell d’una caixa registradora. Per als individus moderns que confien en aquest projecte, la religió és una peça inútil, substituïda per altres engranatges més eficients. Segurament delata alguna mena de defecte congènit de qui s’entossudeix a refugiar-s’hi. La seva llibertat indòmita és la de l’estúpid que es vol mal a si mateix. Amb una intensitat creixent, el paper de la religió durant els últims segles ha estat aquest: el de fer tuf de bestiola moribunda. Qui és plenament modern ha de dir que no hi creu”. Ja es nota en aquestes paraules quina és una de les principals virtuts d’aquest assaig: l’encert de parlar de religió amb total naturalitat, amb una espontaneïtat només aparent, aportant idees audaces i serenes a la vegada, en tot cas amb una llibertat absoluta, amb una honradesa lliure de dogmatismes sospitosos.

Trobem en aquestes pàgines l’aire dels grans moralistes dels segles XVII, XVIII o XIX, tipus Pascal o Kierkegaard, sempre amb un toc personal: “Els ateus han proclamat que Déu reconforta la ignorància, que rebaixa la dignitat humana, que és el motor de crims imperdonables, i tenen raó.” El kantisme de fons, vull dir, l’honradesa formal, hi és evident: “Perquè si Déu és l’altre, vol dir que no proposa conceptes ni una moral definida”. Cal agrair que es parli de Càbala o Teologia amb aquest coratge, amb aquesta normalitat, sense interferències de partidets, sense firetes de cridaners: “El catolicisme (que és el bressol on vaig dormir i la tradició més present en aquestes pàgines) gairebé sempre ha aconseguit foragitar Déu a còpia de conceptualitzacions dogmàtiques i petites idolatries”. Per a això li agradava tant a Eugeni d’Ors, que era fan de la carnalitat i admirava el satanisme refinat.

La literatura catalana neix quan Ramon Llull comença a descuidar la seva llar i el seu patrimoni i s’abandona a l’escriptura febrosa i desmesurada: “A diferència del que passa en l’època moderna, en què la veritat és obscura o esmunyedissa i l’home ha d’atrapar-la amb mètodes sorgits de la sospita i elaborats amb enginy, en l’univers lul·lià Déu és una evidència lluminosa i l’home només necessita tornar-se receptiu per tenir-hi accés”. Conclou, unes pàgines més enllà: “Quan s’apaga el llum del món, Llull es converteix en Faust”, o: “Es podria dir que la modernitat neix quan el llenguatge teològic es troba amb una subjectivitat que no sap renunciar a si mateixa. Admès això, March és un dels primers i més impressionants poetes moderns”. Quan Descartes i Spinoza, que col·leccionava manuscrits de Descartes, entren en escena, el món ja no és un cosmos significatiu ple d’exemples morals, sinó un conjunt d’operacions matemàtiques o bé un caos desconcertant. L’univers antic ha quedat esborrat a partir del segle XVII, però els romàntics com Schelling i Maragall escruten un altre tipus de cosmos, infinit i ple de rastres de divinitat, que podem anomenar i assenyalar si notem a dins nostre un impuls creador suficient.

En definitiva, a *La roca i l’aire*, fantàsticament escrit, hi trobem la mateixa erudició natural i abundant i la mateixa expressió fluïda que als assajos anteriors que em van fer entrar en el seu món d’investigacions totalment rigoroses: *El fugitiu que no se’n va* (2018), biografia intel·lectual de Santiago Rusiñol i *Els fundadors* (2020), retrat de la generació que va impulsar la Fundació Bernat Metge i les altres iniciatives culturals vinculades a la figura de Francesc Cambó. Retrobem en aquest petit gran llibre la mateixa prosa clara, entenedora i profunda del millor Garrigasait, que aquí aconsegueix bastir un llibre extraordinàriament unitari a partir d’elements ben diversos en el seu origen. Un dia de Sant Jordi, en una plaça de Badalona, vaig tenir la sort de (no) signar llibres a la cadira del costat de la de Raül Garrigasait, i la seva persona i la seva conversa em van semblar iguals que la prosa dels seus llibres, aparentment senzilla, sempre sàvia i sempre cordial.

La roca i l’aire conté una altra de les virtuts del gran assagisme europeu: no t’intenta convèncer de res; enfila i encadena idees i visions discretament daurades i les fa coincidir tot jugant, sense proposar veritats militants. Acompanyem tranquil·lament l’autor en la seva passejada per la sensualitat alegre de la cultura catalana més universal (Llull, March, Villena, Gaudí, Mompou, Maragall, Pujols, Carner, Foix, Marçal, Tàpies) en la seva conversa amb el Gènesi, Hobbes, Goethe, Schelling, Sloterdijk o Plató. Aquest any em va tocar (no) signar amb Víctor Tur, una altra història que aquí no tocaria, diríem figues d’un altre paner. A veure si aquest any puc coincidir amb Max Besora. Però abans que hagi arribat el dia de Sant Jordi heu d’haver comprat i llegit *La roca i l’aire*, que se’n va directe a les llistes dels meus millors de l’any.

Títol: *La roca i l’aire. Art i religió de Llull a Tàpies*

Autor: Raül Garrigasait

ISBN: 978-84-10188-97-6

Editorial: Fragmenta

Idioma: Català

Nombre de pàgines: 135

Data de publicació: gener de 2025

Font: **educational EVIDENCE**

Drets: **Creative Commons**

Tags

Fragmenta editorial

La roca i l'aire. Art i religió de Llull a Tàpies

Raül Garrigasait

Andreu Navarra

News Writer Since: desembre 15, 2025

Escriptor i historiador. Combina la creació literària amb la crítica i l'anàlisi de sistemes educatius. Investiga el pensament català i espanyol entre finals del segle XIX i la guerra civil (1868-1939). És professor d'Història de la Cultura Contemporània en la Universitat Oberta de Catalunya. Col·labora assíduament amb la «Fundació Episteme». Redactor en Cap d'Humanitats en «educational EVIDENCE».

PREV NEWS

[Tecnologies lingüístiques i malparlants](#)

NEXT NEWS

[Món i lent: "Escenaris", de Toni Sala](#)

Popular Category

Leave a Reply

L'adreça electrònica no es publicarà. Els camps necessaris estan marcats amb *

Escriure comentaris

Enter Name

Enter Email

Enter Website

☐ Desa el meu nom, correu electrònic i lloc web en aquest navegador per a la pròxima vegada que comenti.

PUBLICAR COMENTARI